

О. С. Саїнчин

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛІСТИКИ ЗА КОРДОНОМ

У другій половині XIX століття, в період різкого загострення соціальних антагонізмів і швидкого зростання злочинності в країнах Європи, зазначені процеси зумовили необхідність створення й виділення в самостійну дисципліну науки, яка служила б певним інструментарієм (зброєю) у протидії злочинності та розкритті скоєних злочинів.

Науку назвали «криміналістика» (від лат. Criminalis – злочинний, що належить до злочину), яку, загалом, визначили як прикладну юридичну науку, що досліджує закономірності приготування, скоєння та розкриття злочинів, виникнення й існування його слідів, збирання, дослідження, оцінки й використання доказів, а також розробляє систему заснованих на пізнанні цих закономірностей спеціальних прийомів, методів і засобів, що застосовуються під час попереднього розслідування для запобігання, розкриття та розслідування злочинів, а також під час розгляду кримінальних справ у судах.

Основоположником криміналістики як науки вважається австрійський судовий слідчий Ганс Гросс, який одним із перших загострив увагу на речових доказах у розкритті злочинів, на використанні науково-технічних засобів і методів природничих наук для їх виявлення та дослідження. Написане ним «Керівництво для судових слідчих, чинів загальної та жандармської поліції» пізніше стало називатися «Керівництво для судових слідчих як система криміналістики» (1892). Криміналісти Європи, Росії та України дотепер вважають цей підручник першим і основним, що дав відлік становленню криміналістики як наукової та практичної дисципліни.

Становлення криміналістики як наукової дисципліни в Європі з цього періоду – це, мабуть, і так, але з 1248 р. відомою книгою в Китаї була «Си-уань-юй», де визначались медичні знання для встановлення розбіжностей між насильницьким утопленням та удушенням і встановлення особи за відбитками пальців [1–3].

У державах Західної Європи криміналістика виникла й удосконалювалася перш за все як прикладна, технічна дисципліна, що узагальнює діяльність поліції, яка не регламентована законом, що знайшло відображення в працях А. Бертильона, Е. Локара, Р.А. Рейсса. До числа перших в Євро-

пі належать Німеччина та Австрія. Австрія, як уже було зазначено раніше, є «колискою» криміналістики, оскільки після досліджень Г. Гросса ця особлива галузь наукового знання отримала подальший успішний розвиток у роботах Ф. Айхберга, Г. Когеля, А. Ліхема, В. Польцера, К. Вальхерена та інших [4].

Історію становлення та розвитку криміналістики в Німеччині можна розділити на три періоди: з моменту зародження й до закінчення Другої світової війни; роки одночасного існування Федеративної Республіки Німеччини та Німецької Демократичної Республіки; період після їхнього об'єднання.

Узагалі, витоки криміналістики в Німеччині було закладено ще до робіт Г. Гросса, оскільки перші наукові праці німецькою мовою, присвячені організації поліцейської діяльності з розкриття злочинів, видавалися там і раніше. Прикладом цього можуть служити роботи К.І.А. Міттермайєра, Г. Циммерманна, Л. фон Ягеманна та інших авторів першої половини XIX ст. Сучасні німецькі дослідники пов'язують цей процес із більш ранніми роботами з кримінального права, судової медицини, судової статистики та загальним розвитком наукового знання [5].

Водночас найактивніше становлення криміналістики в Німеччині почалося лише в кінці XIX – на початку XX ст., тобто одночасно з таким же процесом в Австрії. Про це переконливо свідчать роботи Р. Гейнделя, Г. Яргензона, Ц. Лейбіга, Е. Локара, Г. Шнейкєрта та інших авторів [6; 7].

Аналогічне становище з поширенням криміналістики склалося і в багатьох інших країнах далекого зарубіжжя, де в процесі запобігання, розкриття та розслідування злочинів головним чином використовуються лише можливості криміналістичного технічного забезпечення поліцейської та слідчої діяльності. Навіть у Франції, яка зусиллями А. Бертильона створила в кінці XIX ст. першу у світі наукову систему криміналістичних обліків та ідентифікації злочинців, сьогодні відсутні структуровані криміналістичні наукові знання.

Великий внесок у криміналістику зробили німецькі вчені та практики Німецької Демократичної Республіки. Відповідно до особливостей побудови правоохоронної системи НДР вже в перші роки її існування, виявлення і викриття осіб, які вчинили злочини, здійснювалося спеціальними комісіями, у складі яких були й фахівці в галузі криміналістики, що здійснювали дослідження речових доказів. У 1952 р. в НДР було створено Інститут криміналістичної (кримінальної) техніки, в обов'язок якого входило проведення криміналістичних експертиз. Крім того, криміналістичні експертизи проводилися в 15-ти окружних науково-технічних відділах Управління народної поліції Німецької Демократичної Республіки та в секції криміналістики Берлінського державного університету імені Гумбольдта.

За час існування НДР її криміналістичні установи стали одними з найбільш технічно оснащених і методично розвинених в Європі. Їхні фахівці надавали допомогу в розкритті та розслідуванні злочинів не тільки співробітникам німецької народної поліції, а й правоохоронним органам СРСР.

Поряд із практичним аспектом зміцнення криміналістики в НДР активно розвивалися й криміналістичні наукові знання. Уже в 1954 р. Б. Гертіг і Р. Шедліх підготували й видали «Підручник для криміналістів». У 1978 р.

за редакцією і безпосередньої участі професора Є. Штельцера було видано підручник «Соціалістична криміналістика», а в 1983 р. Г. Маєр, К. Вольф і Ю. Чекалла опублікували «Підручник криміналістики для поліції», що складається з трьох частин: 1) криміналістика як наукова дисципліна; 2) система комунікацій та інформації в органах поліції; 3) класифікація злочинців [8; 9].

Цілу низку корисних статей та інших наукових відомостей було опубліковано в журналах «Форум криміналістики» та «Криміналістика і судові науки». У цьому сенсі відомою є робота знаменитого українського вченого (дисертація доктора юридичних наук) професора І.В. Постики на тему «Основні проблеми криміналістичної науки, розкриття і розслідування злочинів в східноєвропейських країнах», де досліджувалися проблеми криміналістики романо-германської групи країн Європи [10].

Після об'єднання ФРН і НДР відбулися істотні зміни як у німецькій правоохоронній системі, так і в розвитку правознавства, зокрема криміналістики. Зараз криміналістика залишається в Німеччині однією із загальноновизнаних наук, але оцінка її змісту та значення починає змінюватися.

Свідченням цього є окремі статті, що містять критичні відгуки про колишню систему викладання криміналістики, а також новий двотомний підручник криміналістики «Криміналістична компетенція», виданий за загальною редакцією Р.Р. Ягера. У підготовці підручника взяли участь понад 25 авторів, зокрема відповідальні практичні працівники німецької поліції, фахівці в галузі криміналістичної техніки та такі відомі вчені, як професори А. Форкер, Р. Ніссе, З.-М. Ріхтер, Ю. Шток, В. Треншель та інші вчені [11].

Про сучасне розуміння криміналістики німецькими дослідниками свідчить структура цього підручника, що складається з шести розділів:

Розділ 1. Криміналістика (Введення в криміналістику. Боротьба поліції зі злочинністю. Приведення доказів / Методи збору. Криміналістична оцінка / Думки. Прийом заяв. Місце злочину. Реконструкція. Розшук. Спостереження. Приховане спостереження, пов'язане з порушенням прав. Допит. Допит осіб азіатської національності. Очна ставка. Алібі. Керівництво по особам, які безвісти зникли. Документування дізнання. Робота особливих комісій. Криміналістичні обліки. Ідентифікація. Арешт / Затримання й їх відповідальність. Гарантування безпеки. Обшук. Забезпечення затримання. Заходи щодо вилучення доходу. Особливі заходи щодо забезпечення збереження доказів. Спільна робота з прокуратурою. Робота засобів масової інформації в кримінальних випадках. Особливі види «Процесу експозиції / Експозиції способу». Захист свідків).

Розділ 2. Криміналістична техніка. Природнича техніка (Введення в криміналістичну техніку. КПК. Параграф ДНК-сліди. Сліди волосся. Сліди на землі / підлозі. Дактилоскопічні сліди. Сліди вух. Текстильні мікросліди і сліди волокон. Сліди інструментів / Забезпечення збереження слідів інструментів. Сліди вогнепальної зброї і сліди пострілу / Сліди порохових газів. Сліди взуття. Сліди коліс. Розпізнавання / Впізнання за мовою, голосом, встановлення авторства. Ідентифікація підпису і почерку. Робота експерта-криміналіста на місці злочину / Огляд пристроїв. Криміналістична фотографія і відеографія. Методи дослідження місця події. Пошук слідів і забезпечення їх збереження на прикладі злочину в ресторані. Об'єктивний

огляд місця злочину на прикладі злочину квартири. Суб'єктивний огляд місця злочину на прикладі злочину квартири. Проведення з моменту повідомлення про місце злочину. Приклад повідомлення про місце злочину на прикладі злочину квартири вдень. Реконструкція злочину на практиці. Випадки крадіжки / Візуальні допоміжні засоби розшуку. Тактико-спеціальні можливості вертольотів. Тактико-спеціальні можливості службових собак).

Розділ 3. Електронна обробка інформації (Обробка даних поліції).

Розділ 4. Кримінологія (Введення в кримінологію. Предмет кримінології. Теорії, що пояснюють злочинність. Злочинність у світлих і темних полях. Нове осмислення, розуміння, оцінка. Кримінологічна типологія. Прогнозування злочинності. Штрафи, відповідальність, ресоціалізація. Віктимологія. Злочинність серед неповнолітніх).

Розділ 5. Робота поліції із запобігання злочинам.

Розділ 6. Комплексне діловодство (Методика розслідування) за окремими видами злочинів. (Сексуальні злочини. Розслідування випадків смерті. Заподіяння шкоди здоров'ю. Крадіжки, привласнення. Зломи / Проникнення зі зломом. Грабежі, розбої. Майнові злочини, економічна злочинність. Розслідування підпалів і випадків загоряння. Екологічна злочинність. Злочинність серед переселенців. Злочинність на ринку праці. Робота з розшуку безвісти зниклих. ВТМ-злочинність. Організована злочинність. Злочини, пов'язані з підrobкою документів. Примус. Загроза. Симуляція злочину. Необґрунтована підозра. Порушення недоторканності житла. Образа, простий наклеп, наклеп. Пошкодження майна. Небезпечне втручання в дорожній рух. Загроза безпеки дорожнього руху в стані сп'яніння. Злочини, пов'язані з незаконним обігом вибухових речовин).

Крім того, в підручнику дається і розгорнуте визначення криміналістики. На думку його авторів, «криміналістика – це наука про стратегію і методику розкриття злочинів і викриття злочинців за допомогою оперативних, тактичних і технічних способів боротьби зі злочинністю» [12]. На нашу думку, визначення дано коротко і слабо науково, але для слухачів чітко і зрозуміло.

Отже, справді, нині в Німеччині криміналістика розглядається як важлива галузь наукового знання, досягнення якої мали б забезпечити ефективно запобігання, розкриття та розслідування злочинів. Водночас зміст сучасної німецької криміналістики не має науково обґрунтованої системи, відмінності від кримінології та теорії оперативно-розшукової діяльності та чіткого певного об'єкта і предмета дослідження, про що свідчать й інші останні наукові роботи, присвячені проблемам криміналістичного наукового знання. Закони розвитку науки рано чи пізно, але зажадають дослідження цих проблем, і одним із джерел їх розв'язання може бути загальна теорія вітчизняної криміналістики [13].

Крім того, слід зазначити розвиток криміналістики в США, де сформувалася до сьогодні система розслідування злочинів, яка, хоча і належить до загальної англосаксонської системи кримінального судочинства, має багато особливостей, що складаються в системі органів, наділених правом попереднього слідства й дізнання щодо явних злочинів, а також у формі і змісті кримінально-процесуальної діяльності.

Органи розслідування, або, як їх називають у США, органи, що застосовують право, поділяються на дві групи: 1) позбавлені права зобов'язувати свідків з'являтися за викликом і давати показання і 2) наділені таким правом. До перших належать поліція і прокуратура. До других – коронер, суддя, велике журі, а також відповідні урядові органи міністерств юстиції, фінансів, праці, охорони здоров'я, освіти і соціального забезпечення, сільського господарства, торгівлі, внутрішніх справ, сухопутних сил армії, військово-морського флоту, військово-повітряних сил, оборони, державного департаменту та поштового відомства.

Поряд із різноманітням самих правозастосовних органів кожен із них, у свою чергу, створює особливі слідчі структури. Наприклад, у Міністерстві юстиції США правом розслідування наділені: Федеральне бюро розслідування (ФБР), Маршали США, Служба імміграції та натуралізації; у Міністерстві фінансів – Берегова охорона, Секретна служба, Бюро з наркотиків, Розвідка, Відділ податків на тютюнові та алкогольні вироби, Інспекція і Митна служба; у Міністерстві внутрішніх справ – Відділ безпеки, Служба наглядів, Бюро спорту і охорони дикої фауни, Бюро у справах індіанського населення.

Ще більші відмінності має поліція США, яка складається з декількох тисяч самостійних поліцейських органів, що підрозділяються на федеральну поліцію, поліцію штатів і місцеву поліцію, але не утворюють цілісну систему і не мають організаційної єдності.

Попереднє розслідування США включає в себе кілька етапів, що мають специфічні формальні процедури та вимагають дотримання особливих умов, визначених великою кількістю законів і підзаконних нормативно-правових актів, починаючи від Конституції США і поправок до неї та закінчуючи відповідними інструкціями міністерств і відомств.

У результаті такого устрою попереднього розслідування злочинів і у зв'язку з обставинами, історичними традиціями криміналістичне забезпечення боротьби зі злочинністю в Сполучених Штатах Америки стало розвиватися головним чином по шляху створення та вдосконалення технічних засобів, прийомів і методів збору й дослідження судових доказів.

У більшості органів поліції є добре оснащені пошуковими та дослідницькими приладами криміналістичні лабораторії, сучасні засоби зв'язку та інформації, прекрасний автотранспорт і спеціалізовані приміщення, тобто всі необхідні засоби й умови для ефективного використання досягнень природних і технічних наук у процесі запобігання, розкриття та розслідування злочинів.

Не менш досконале техніко-криміналістичне забезпечення слідчої діяльності мається у Федеральному бюро розслідування. В його структурі, разом із такими відділами, як контррозвідувальний, іноземний, політичного розшуку, промислового, адміністративного навчання та інспекції, створено підрозділи, в діяльності яких постійно й активно використовуються криміналістичні технічні засоби, прийоми та методи. До числа таких підрозділів належать відділи карного розслідування та впізнання особистості, або ідентифікації, а також лабораторії, що мають кілька спеціалізацій, зокрема криміналістичні.

Однак криміналістичне наукове знання в США залишається незатребуваним у правоохоронній практиці і в правознавстві. Дослідження вчених-юристів США, що спеціалізуються в галузі кримінального судочинства, поряд із розглядом проблем криміналістичного технічного забезпечення слідчої діяльності, іноді торкаються питань тактики слідчої діяльності та методики розслідування окремих, найбільш небезпечних видів злочинів, але такі роботи мають розрізнений характер і не утворюють самостійної галузі американської юридичної науки [14].

У Сполученому Королівстві Великобританії та Північної Ірландії, тобто в Англії, так само як і в Сполучених Штатах Америки, криміналістика в її розумінні російськими вченими не визнана, але криміналістичне технічне забезпечення запобігання, розкриття та розслідування злочинів широко і різнобічно розвинені. Найбільш активно вони проявляються в діяльності англійської поліції, яка має 52 самостійних підрозділи, кожен з яких очолюється начальником поліції, за винятком графства Метрополітен і Лондона, де ними керують комісари поліції. У більшості поліцейських підрозділів є заступники начальника поліції, які відповідають за боротьбу зі злочинністю і яким підкоряються відділи з розслідування шахрайства, незаконного обігу наркотиків та інших видів злочинів. Дев'ять окружних відділів в Англії і Уельсі є спеціальними підрозділами, що складаються з досвідчених офіцерів-слідчих, їхньою діяльністю керує старший поліцейський офіцер, який одночасно є окружним координатором боротьби зі злочинністю. Контроль за діяльністю всіх спеціальних груп здійснює національний координатор.

Форми і зміст використання криміналістичних технічних засобів, прийомів і методів в Англії визначаються цілою низкою чинників, зокрема особливостями організації розслідування злочинів, можливостями сучасної науки і техніки, а також сформованими традиціями в цій галузі.

У зв'язку з цим необхідно зазначити, що англійська система попереднього розслідування злочинів належить до так званої змішаної форми кримінального процесу, де момент порушення кримінальної справи відокремлює поліцейське дізнання від слідства. Однак в аспекті реального змісту як поліцейське дізнання, так і кримінальне переслідування, здійснюване коронером, до попереднього розгляду в суді є попереднім розслідуванням злочинів, де використовуються можливості криміналістичної техніки для збору, дослідження та оцінки судових доказів.

Англійські вчені та практичні працівники правоохоронних органів внесли величезний вклад у розвиток криміналістичних технічних засобів, прийомів і методів виявлення та викриття осіб, які вчинили злочини, за допомогою зроблених ними відкриттів у дактилоскопії, серології, токсикології, судовій балістиці, генній ідентифікації та інших галузях наукового знання.

Поряд із криміналістичним технічним забезпеченням боротьби зі злочинністю в Англії були спроби дослідження і проблем криміналістичної тактики та криміналістичної методики розслідування злочинів, але вони не завершилися створенням самостійної англійської криміналістики [15].

Аналогічне становище з поширенням криміналістики склалося і в багатьох інших країнах далекого зарубіжжя, де в процесі запобігання, розкриття та розслідування злочинів головним чином використовуються лише мож-

ливості криміналістичного технічного забезпечення поліцейської та слідчої діяльності. Навіть у Франції, яка зусиллями А. Бертильона (без практики Ежена Відока, діяльність якого можна віднести до питань оперативно-розшукової діяльності) створила в кінці XIX ст. першу у світі наукову систему криміналістичних обліків та ідентифікації злочинців, де сьогодні відсутні структуровані криміналістичні наукові знання.

Отже, можна зробити висновок, що в більшості другої групи країн далекого зарубіжжя для забезпечення боротьби зі злочинністю продовжує розвиватися особлива галузь знання, яку на межі XIX – XX ст. називали в одних країнах науковою поліцією, а в інших – поліцейською технікою.

Ці знання мають виключно прикладний зміст, не володіють загальною теорією, обґрунтованою системою та не спираються на науково розроблені принципи й закони розвитку. Вони об'єднані своїм призначенням запозичувати та пристосовувати новітні досягнення природничих і технічних наук для вдосконалення виявлення та викриття злочинців.

На підставі проведеного дослідження можливо сформулювати такі **ВИСНОВКИ**:

1) характерною рисою розвитку зарубіжної криміналістики є майже повна відсутність робіт, присвячених дослідженню її методологічних і теоретичних основ. Унаслідок цього і зараз в більшості країн Європи криміналістика не визнається самостійною наукою, а розглядається як допоміжна, суто прикладна дисципліна або взагалі як «поліцейська техніка», позбавлена правової регламентації. Тому коло проблем криміналістики обмежується комплексом спеціальних технічних засобів і прийомів, їй відводиться роль дисципліни, покликаної розробляти суто технічні рекомендації щодо розкриття та розслідування злочинів. І, як наслідок такого підходу, в низці країн (зокрема, в США) криміналістика викладається далеко не в усіх юридичних вищих навчальних закладах;

2) незважаючи на зазначену «однобокість» розвитку, найбільш повні курси зарубіжної криміналістики зазвичай складаються з чотирьох розділів: а) техніки вчинення злочинів; б) криміналістичної техніки; в) криміналістичної тактики; г) організації боротьби зі злочинністю. У першому розділі розглядаються способи різних злочинних посягань. Два наступних присвячуються технічним і тактичним аспектам криміналістики відповідно, причому в підручниках великого обсягу в них виділяються особливі частини, що враховують специфіку технічних і тактичних прийомів стосовно окремих складів злочинних посягань;

3) питання організації боротьби зі злочинністю зазвичай складається з двох частин. У першій висвітлюються внутрішньодержавні, а в другій – міжнародні форми та методи кримінального переслідування. У першій частині описується взаємодія державних та інших органів, зокрема приватних розшукових бюро і агентств, організацій самозахисту громадян, спілок щодо захисту від шахрайства в сфері кредитних операцій та інші. Значна увага приділяється використанню засобів масової інформації та комунікації, формуванню професійних якостей слідчого.

Друга частина цього розділу розкриває міжнародно-правові аспекти боротьби з організованою злочинністю. Тут описується організація роботи

Інтерполу, роль якого поступово зростає з огляду на те, що злочинність усе більше набуває міжнародного характеру. Крадіжки творів мистецтва і фальшивомонетництво, контрабанда і тероризм, торгівля наркотиками і «живим товаром», підробка кредитних карток, дорожніх чеків, криптовалюти та інші економічні злочини не визнають державних кордонів. Тому поліцейські органи багатьох держав уже давно кооперують свою діяльність у боротьбі з міжнародною злочинністю, що позитивно позначається на результатах. Членом Інтерполу є і Україна;

4) зростання злочинності, що спостерігається практично повсюдно, змушує держави до пошуку більш ефективних заходів боротьби з нею. Поліція отримує на озброєння найсучасніші технічні засоби й методи, що забезпечують швидке реагування на вчинене злочинне зазіхання, інформаційний контроль за злочинцями за допомогою заходів поліцейської та «внутрішньої» розвідки;

5) зібрана інформація піддається електронній обробці та закладається в бази даних комп'ютерних мереж, які обслуговують правоохоронні органи. Поліцейська автоматизована інформаційна мережа замкнута й обслуговує такі розвинені капіталістичні країни, як США, Англія, Франція, Японія, Канада. Навіть із патрульного поліцейського автомобіля можна отримати потрібну інформацію, що зберігається в пам'яті комп'ютера, включеного в цю службову мережу. Велика увага приділяється роботі лабораторій криміналістичної експертизи, оснащених досить сучасним аналітичним обладнанням;

6) непогано розвинена і так звана польова криміналістика, тобто криміналістичні засоби й методи, пристосовані для застосування під час огляду місця події, обшуку, затримання, огляду та інших слідчих і розшукових дій, що проводяться в складних, а часто і несприятливих умовах. Поліція США, ФРН, Англії, Франції, Японії має спеціально обладнані автомобілі та вертольоти, широко використовує в роботі телебачення, комп'ютерну та лазерну техніку. Поліцейські органи активно застосовують портативні прилади й датчики для попереднього експресаналізу крові, наркотичних і вибухових речовин, пошуку дорогоцінних металів, трупів. Вони зручні та результативні в застосуванні. Велика увага приділяється розробленню ефективних наборів засобів для роботи з різними слідами та мікрооб'єктами, а також для особистого захисту й безпеки співробітників поліції під час затримання озброєних злочинців;

7) у повсякденній діяльності поліції використовуються новітні досягнення науково-технічного прогресу, зокрема засоби мікроаналізу, голографії, комп'ютерних технологій. Електроніка широко представлена також у криміналістичній фотографії, це: автоматичні камери, що забезпечують точне наведення на різкість, установку витримки та діафрагми навіть під час зйомок у складних умовах; мікропроцесори, якими оснащені фотозбільшувачі, що регулюють автоматичний підбір світлофільтрів під час друкування кольорових знімків і таке інше. У більшості розвинених капіталістичних держав поліція вже давно використовує тільки кольорові фотоматеріали. Застосовуються фотоапарати, що виключають процес фотодруку, цифрові камери, що знімають на зйомні носії інформації. Зняті кадри можна відразу ж переглянути на екрані монітора, вивести на друк через прин-

тер комп'ютера, передати телекомунікаційними каналами. Давно і широко поширений кольоровий відеозапис, зокрема цифровий;

8) усе більше вдосконалюються криміналістичні засоби запобігання злочинним посяганням: різні системи контролю та допуску, що виключають недозволене проникнення на об'єкт, який охороняється, пронос зброї, вибухівки, наркотиків, дорогоцінних металів, товарів, забезпечених спеціальними бірками, і такого подібного. Активно застосовуються портативні детектори фальшивих грошей і цінних паперів, системи, що стежать і реєструють, у банках, супермаркетах та інших закладах, де зосереджуються великі суми грошей і цінні товари;

9) велика увага приділяється розробленню й використанню аналітичних засобів під час допитів, особливо пристроїв типу поліграф, варіограф (просторе моделювання), детектор прихованого знання і тому подібного. Прилади типу поліграф уже багато років застосовуються в практиці боротьби зі злочинністю понад 20 держав, зокрема США, Швейцарії, Японії, Туреччини та інших. Там створено спеціальні лабораторії, які обслуговуються кваліфікованими фахівцями. Деякі сучасні конструкції поліграфів безконтактно реєструють десятки різних психофізіологічних параметрів, динаміка яких аналізується вбудованим комп'ютером за спеціальною програмою. Точність діагностики причетності осіб, підозрюваних у вчиненні злочинів, забезпечується в межах 75–100 %;

10) зусиллями зарубіжних криміналістів вирішено такі великі науково-практичні проблеми, як комп'ютерна обробка, зберігання та аналіз дактилоскопічної інформації, ідентифікація людини за її генотипом, отождження за голосом та інше. Ці справді значні досягнення в сфері криміналістичної техніки й судової експертизи повинні активніше використовуватися вітчизняними криміналістами, що послужить удосконаленню їхньої професійної діяльності в складних сучасних умовах.

Видається з певною часткою ймовірності, що можна прогнозувати, як в умовах подальшого поширення і затвердження вітчизняної криміналістики у світі буде зростати затребуваність і збільшуватися значення в боротьбі зі злочинністю всіх її основних розділів: криміналістичної техніки, криміналістичної тактики та криміналістичної методики розслідування окремих видів злочинів.

Література

1. Біленчук П.Д., Лисиченко В.К., Клименко Н.І. Криміналістика : підручник / за ред. П.Д. Біленчука. 2-е вид., випр. і доп. Київ : Атіка, 2001. 544 с.
2. Комаха В.О. Ганс Гросс – один із піонерів і «батько» світової криміналістики. *Юридическіє записки*. 2014. № 1. С. 111–117.
3. Forensic Science History. URL: https://www.troopers.ny.gov/Crime_Laboratory_System/History/Forensic_Science_History.
4. Eichberg F. Anleitung zum Vergleichen von Fingerabdrucken. Wien, Manz. 1915.
5. Jagemann H.F. Handbuch der gerichtlichen Untersuchungskunde. Frankfurt-a-Main : Verlag Rettembeil, 1838. 772 s.
6. Heindl R. Sistem und Praxis der Daktyloskopie und der sonstigen technischen Methoden der Kriminalpolizei. Berlin und Leipzig, 1929. 655 s. URL: https://books.google.com.ua/books/about/System_und_Praxis_der_Daktyloskopie_und.html?id=iuBWAAAAyAAJ&redir_esc=y.
7. Kriminalistische Spurensicherung: Sammlung dienstlicher Anweisungen und sachverständiger Ratschläge für den Dienstgebrauch und für Polizeischulen, als Hrsg., Berlin 1944.

8. Kobe F., Schurich F.-R. Die Kriminalistik in Deutschland. Hamburg, 1964. S. 79.
9. Майер Х., Вольф К., Чекалла Ю. Учебник криміналістики для поліції. ФРГ, 1983.
10. Постика І.В. URL: <https://crimcongress.com/portretnaya/postika-igor-vladimirovich>.
11. Kriminalistische Kompetenz. Chefredktion: Rolf Reiner Jaeger. Verlag: Schmidt-Romhild, Lubeck – Deutschland, 2000. ISBN 3-7950-2919-8 (BDK-ISBN 3-7950-2920-1).
12. Clages H. Kriminalistik – Lehrbuch für Ausbildung und Praxis. Stuttgart, 1994. S. 251.
13. Smith D.N. The Law of Confessions and Scientific evidence. North Carolina, 1963. P. 308.
14. Falcone D. N., Charles M. T. and Wells E. A. Study of Pursuits in Illinois. The Police Chief, 1994, July. P. 59–64.
15. Bonger W.A. An Introduction to Criminology. London, 1936. P. 128.

А н о т а ц і я

Сайчин О. С. Теорія та історія розвитку криміналістики за кордоном. – Стаття.

В умовах формування і становлення нових соціально-економічних відносин, реформування державних структур законодавчої, виконавчої і судової влади виникають завдання створення правової основи зміцнення законності і вдосконалення правоохоронної діяльності. Юридичні науки повинні розробляти та формувати правові основи державності й законності правозастосовної діяльності, спрямованої на надійне забезпечення захисту конституційних прав і законних інтересів громадян, суспільних формувань і державних структур України.

Криміналістика озброює співробітників правоохоронних органів ефективними методами й засобами розкриття та розслідування злочинів, що сприяє реалізації принципу невідворотності покарання, об'єктивному використанню кримінального закону та профілактичному впливу.

Останнім часом в Україні приділяється особлива увага вдосконаленню діяльності правоохоронних органів і зміцненню науково-технічної бази протидії злочинності взагалі й організований зокрема. Сучасний рівень науки криміналістики та науково-технічний потенціал природничих і технічних наук, даючи змогу органам прокуратури, внутрішніх справ, служби безпеки та суду запобігати, припиняти й розслідувати дуже складні злочини, відповідно, сприяють розв'язанню одного з головних завдань – зміцнення законності та правопорядку в Україні.

Криміналістика – це юридична наука, яка виникла у надрах кримінального процесу у минулому столітті як сукупність технічних засобів і тактичних прийомів, а також способів їх використання для розкриття та розслідування.

У статті продовжено дослідження проблем теорії та історії розвитку криміналістики в деяких країнах Європи, США, та Англії. Загалом, метою цього аналізу було дослідити, яким чином іде розвиток криміналістики за межами нашої держави, які в них виникають проблеми, а головне – дійти висновку про необхідність перебудови (або достатність) системи криміналістичних методів та експертних досліджень.

Проведене дослідження стосується виключно теорії та історії розбудови наукових пізнань у криміналістиці за межами нашої держави, виокремлення позитивних рис її сучасного розвитку та екстраполяції на умови розвитку нашої науки, яка слугує певним інструментарієм у розслідуванні злочинів і встановленні осіб, які їх вчинили.

У наступному дослідженні планується запропонувати дискусію в середовищі науковців і практичних працівників, задіяних у розслідуванні злочинів, про можливу імплементацію сучасних досягнень наших колег-криміналістів за кордоном.

Ключові слова: криміналістика, історія криміналістики, криміналістика за кордоном, криміналістика в деяких країнах Європи, США та Англії, криміналістика як наука та прикладна галузь права.

S u m m a r y

Sainchin O. S. Theory and history of development of criminal investigations abroad. – Article.

In the conditions of formation and development of new socio-economic relations, reformation of legislative state structures, executive and judicial power, the task of creating a legal basis for law strengthening and the law enforcement activity improving arises. The legal sciences should develop and form the statehood and lawfulness legal basis of law-enforcement activity, aimed to reliable protection of constitutional rights and legitimate interests of citizens, public formations and state structures of Ukraine.

Criminalistics equips law enforcement officers with effective methods and means of detecting and investigating crimes, which promotes the principle of the inevitability of punishment, the objective use of criminal law and preventive influence.

Recently, Ukraine has been paying special attention to the law enforcement agencies activities improving and strengthening the scientific and technical base for combating crime in general, and organized in particular. The current level of criminalistics science and the scientific and technical potential of the natural and technical sciences, allowing prosecutors, internal affairs, security and court authorities to prevent, suspend and investigate very complex crimes, thereby contributing to the solution of one of the main tasks – strengthening law and order in Ukraine .

Criminalistics science is a legal science that has emerged in the criminal process depths in the last century as a set of technical means and tactical techniques, as well as ways of using them for disclosure and investigation.

The article further investigates the problems of criminalistics theory and history in some countries of Europe, USA, and England. The overall purpose of this analysis is to investigate how the development of criminalistics outside our country, their problems, and most importantly, to reach a conclusion about the need for restructuring (or sufficiency) of criminalistics methods and expert research system.

The study deals exclusively with the theory and history of scientific knowledge development in criminalistics outside our country, to identify the positive features of its modern development and extrapolation to the conditions of our science, which serves as a specific tool in investigating crimes and identifying the perpetrators.

In the next study, it is planned to offer a discussion among scholars and practitioners involved in crime investigations about the contemporary achievements possible implementation of our criminalistics colleagues abroad.

Key words: criminalistics, history of criminalistics, criminalistics abroad, criminalistics science in some countries of Europe, USA and England, criminalistics as a science and applied field of law.